

Praha 26. 7. 2011

40

Vybrané ukazatele ekonomiky zdravotnictví v mezinárodním srovnání

Selected Economic Indicators of Health Care in International Comparison

Souhrn

Tato Aktuální informace přináší mezinárodní porovnání vybraných ukazatelů z nedávno aktualizované databáze OECD Health Data zveřejněné v červnu 2011. Byly vybrány ukazatele z ekonomické oblasti zdravotnictví, jako podíl výdajů na zdravotnictví na hrubém domácím produktu, výdaje na zdravotnictví podle zdrojů financování a výdaje na zdravotnictví na 1 obyvatele.

Summary

This Topical Information brings international comparison of indicators selected from the updated database OECD Health Data as published in June 2011. Indicators of economy of health service were selected, as instance the proportion of health expenditure in the gross domestic product, health expenditure by sources of financing and per capita health expenditure.

Aktualizace mezinárodní databáze OECD Health Data (červen 2011)

OECD Directorate for Employment, Labour and Social Affairs vydal v červnu 2011 novou verzi své aplikace OECD Health Data 2011, dále jen Health Data. Databáze se ve shodě se svým názvem zaměřuje na statisticky podchytitelné stránky zdraví a zdravotnictví v jednotlivých zemích, a to v rámci demografického, sociálního a ekonomického prostředí. Health Data zahrnují 34 členských zemí OECD, tzn. vybrané země Evropy, dále USA, Kanadu, Austrálii, Nový Zéland, Japonsko, Koreu, Turecko, Mexiko, Chile a Izrael.

Formou aktuální informace prezentuje ÚZIS ČR vybrané ukazatele z oblasti ekonomiky zdravotnictví. Pro porovnání jsou uváděny členské země OECD, které konkrétní údaje do databáze Health Data za příslušný rok předaly, a jsou prezentovány především údaje za evropské členské země OECD.

Podíl výdajů na zdravotnictví na hrubém domácím produktu za rok 2009 - Tab. 1

Podíl výdajů na zdravotnictví na celkovém hrubém domácím produktu (HDP) je často používaný ukazatel pro mezinárodní srovnání. Zjednodušeně představuje podíl výdajů na zdravotnictví na celkových výdajích na nákup zboží a služeb v dané zemi. Takovýto údaj je však nutno považovat vždy pouze za orientační, závisí na cenových hladinách v jednotlivých zemích a může být ovlivněn případnými metodickými rozdíly mezi zeměmi.

V časové řadě tohoto ukazatele podle Health Data se tento podíl v ČR pohyboval v posledních letech kolem 7 %, za rok 2009 tento ukazatel činil 8,2 %, na čemž se podílel jednak pokračující růst výdajů veřejného zdravotního pojištění s růstem soukromých výdajů na zdravotnictví a jednak absolutní pokles HDP České republiky v roce 2009. Podobný „skok“ u ukazatele podílu celkových výdajů na zdravotnictví na HDP, konkrétně kolem 1 procentního bodu i více, zaznamenaly též např. Dánsko, Německo, Nizozemsko, Slovensko, Spojené království, tedy země s absolutním poklesem HDP za rok 2009 oproti předchozímu roku o cca 4 % a více - viz např. *Obecná databáze Eurostatu*, v češtině na <http://apl.czso.cz/ode/index.htm>, *Míra růstu reálného HDP*.

Mezinárodní databáze OECD Health Data nezahrnuje odhad průměrného podílu výdajů na zdravotnictví na HDP za členské země EU. ÚZIS ČR pro úplnost dodává odhad tohoto ukazatele ze zdrojů WHO, která odhadla průměrný podíl celkových výdajů na zdravotnictví na HDP v zemích EU za rok 2008 na 9,01 %, viz *European Health for All Database (HFA-DB)* z ledna 2011.

Výdaje na zdravotnictví podle zdrojů financování za rok 2009 - Tab. 2

V České republice tvořily výdaje veřejného zdravotního pojištění v roce 2009 cca 78,2 % výdajů na zdravotnictví. Cca 5,3 % tvořily výdaje státního a územních rozpočtů a 16,6 % představovaly soukromé výdaje. Mezinárodní srovnání v tomto ohledu poněkud komplikují rozdílné systémy financování zdravotnictví v různých zemích. Všechny evropské země OECD vykazují nadpoloviční podíl veřejných zdrojů financování, tedy úhrn veřejných rozpočtů a veřejného zdravotního pojištění. U srovnávaných evropských členských zemí OECD podíl veřejných zdrojů financování kromě Maďarska, Slovenska a Švýcarska přesahuje 70 %. Nejvyšší podíl veřejných financí za rok 2009 mají v tomto pořadí Dánsko (84,5 %), Česko (83,4 %), Island (82,6 %), a Švédsko (81,4 %). K dispozici je též ukazatel Lucemburska za rok 2008 ve výši 82,4 %.

U řady zemí OECD tvoří významnou část veřejných prostředků na financování zdravotnictví výdaje veřejného zdravotního pojištění. Pořadí zemí podle výše podílu veřejného zdravotního pojištění na celkových výdajích na zdravotnictví podle srovnání za rok 2009 je následující: ČR (78,2 %), Francie (72,5 %), Slovinsko (71,2 %) a Německo (70,5 %).

Naproti tomu v Dánsku, Finsku, Portugalsku, Španělsku a Švédsku je podíl veřejného zdravotního pojištění nulový nebo zanedbatelný. Zdravotnictví se zde z rozhodující míry (v uvedených zemích kromě Finska a Španělska více než 70 %) financuje z veřejných rozpočtů - tedy zjednodušeně řečeno z daní.

Soukromé výdaje na zdravotnictví (jsou jimi přímá vydání obyvatelstva, výdaje neziskových institucí, dary, výdaje zaměstnavatelů na zdraví zaměstnanců, soukromé zdravotní pojištění apod.) jsou dalším zdrojem financování zdravotnictví. Podle výše podílu je v čele uvedených evropských zemí OECD Švýcarsko (40,3 %), Slovensko (30,8 %), Maďarsko (30,4 %) a Portugalsko (28,5 %). Zeměmi s nejnižším podílem soukromých výdajů na zdravotnictví v roce 2009 je Dánsko (15,5 %), Česko (16,6 %), Island (17,4 %) a Švédsko (18,6 %). Stejný ukazatel za Lucembursko z roku 2008 byl 17,6 %.

Výdaje na zdravotnictví na 1 obyvatele v přepočtu dle parity kupní síly - Tab. 3

Health Data umožňují rovněž porovnání výdajů na zdravotnictví na jednoho obyvatele v přepočtu podle kupní síly a cenové hladiny v jednotlivých zemích. V Tab. 3 jsou za rok 2009 uvedeny takovéto údaje za evropské země OECD a USA. V tomto porovnání sice úroveň ČR převyšuje skupinu zemí Polsko, Maďarsko a Slovensko, ale nedosahuje

úrovně většiny ostatních evropských zemí OECD. Obdobné srovnání i s obdobným pořadím zemí je v Tab. 3 uvedeno rovněž pro veřejné výdaje na zdravotnictví.

Zeměmi s nejvyššími celkovými výdaji na zdravotnictví na 1 obyvatele v přepočtu na paritu kupní síly v dané zemi - pomineme-li USA - jsou Norsko, Švýcarsko a Nizozemsko (zhruba 2,5x ve srovnání s ČR). V porovnání veřejných výdajů evropských zemí OECD na zdravotnictví na 1 obyvatele v přepočtu na paritu kupní síly v dané zemi jsou nejvyšší veřejné výdaje v Norsku (2,5x vyšší než v ČR), Lucembursku (2,3x vyšší) a Dánsku (2,1x vyšší).

Více o databázi OECD Health Data na: www.oecd.org/health/healthdata. Zdrojem dat do Health Data za Českou republiku jsou zdravotnické účty (*SHA - System of Health Accounts*) zpracovávané Českým statistickým úřadem s přispěním ÚZIS ČR. Zdrojem pro makroekonomické údaje jsou národní účty ČSÚ.

Vypracoval: Ing. Ivan Popovič

Značky v tabulkách:

Tečka (.) - údaj není v „OECD Health Data 2011“ z června 2011 uveden;

Ležatý křížek (×) - zápis není možný z logických důvodů

Tab. 1 Srovnání podílu celkových výdajů na zdravotnictví na hrubém domácím produktu ve vybraných zemích OECD

Země	Podíl v %				
	rok				
	2005	2006	2007	2008	2009
Česká republika	7,2	7,0	6,8	7,1	8,2
Belgie	10,1	9,6	9,7	10,1	10,9
Dánsko	9,8	9,9	9,9	10,3	11,6
Finsko	8,4	8,4	8,1	8,4	9,2
Francie	11,1	11,0	11,0	11,1	11,8
Irsko	7,6	7,5	7,7	8,8	9,5
Island	9,4	9,1	9,1	9,1	9,7
Itálie	8,9	9,0	8,7	9,0	9,5
Japonsko	8,2	8,2	8,2	8,5	.
Kanada	9,8	10,0	10,0	10,3	11,4
Korea	5,7	6,0	6,3	6,5	6,9
Lucembursko	7,9	7,7	7,1	6,8	7,8
Maďarsko	8,3	8,1	7,5	7,2	7,4
Německo	10,7	10,6	10,5	10,7	11,6
Nizozemsko	9,8	9,7	9,7	9,9	12,0
Norsko	9,1	8,6	8,9	8,6	9,6
Polsko	6,2	6,2	6,4	7,0	7,4
Portugalsko	10,4	10,1	10,0	10,1	.
Rakousko	10,4	10,3	10,3	10,4	11,0
Řecko	9,6	9,6	9,6	.	.
Slovensko	7,0	7,3	7,7	8,0	9,1
Spojené království	8,2	8,5	8,4	8,8	9,8
Španělsko	8,3	8,4	8,5	9,0	9,5
Švédsko	9,1	8,9	8,9	9,2	10,0
Švýcarsko	11,2	10,8	10,6	10,7	11,4
Turecko	5,4	5,8	6,0	6,1	.
USA	15,7	15,8	16,0	16,4	17,4

Pozn.: Tučně zvýrazněny země s poklesem reálného HDP za rok 2009 oproti 2008 o 4 % nebo více a současným nárůstem podílu výdajů na zdravotnictví na HDP o 1 nebo více procentních bodů obdobně jako v ČR.

Zdroj: OECD Health Data červen 2011, zvýraznění ÚZIS ČR

Tab. 2 Výdaje na zdravotnictví v roce 2009 podle zdrojů financování jako % z celkových výdajů na zdravotnictví ve vybraných zemích OECD

Země	Veřejné výdaje			Soukromé výdaje
	veřejné výdaje celkem	z toho		
		veřej. zdrav. pojištění	veřejné rozpočty	
Česká republika	83,4	78,2	5,3	16,6
Belgie	75,1	63,8	11,3	24,9
Dánsko	84,5	0	84,5	15,5
Finsko	74,3	15,7	58,6	25,7
Francie	78,1	72,5	5,6	21,9
Island	82,6	28,1	54,5	17,4
Japonsko	80,4	72,0	8,4	19,6
Lucembursko ¹⁾	82,4	73,9	8,5	17,6
Maďarsko	69,6	60,1	9,5	30,4
Německo	77,3	70,5	6,8	22,7
Polsko	72,3	64,7	7,6	27,7
Portugalsko ¹⁾	71,5	0,8	70,7	28,5
Rakousko ¹⁾	78,6	46,8	31,8	21,4
Slovensko	69,2	62,6	6,6	30,8
Slovinsko	72,6	71,2	1,4	27,4
Španělsko	73,2	4,6	68,6	26,8
Švédsko	81,4	.	81,4	18,6
Švýcarsko	59,7	40,8	18,9	40,3
USA	49,0	43,2	5,8	51,0

¹⁾ Údaj za rok 2008

Zdroj: OECD Health Data, červen 2011

**Tab. 3 Celkové a veřejné výdaje na zdravotnictví na 1 obyvatele v roce 2009
v přepočtu na paritu kupní síly ve vybraných zemích OECD (\$ PPP)**

Země	Celkové výdaje na zdravotnictví \$ PPP/1 obyv.	Index ČR = 100	Veřejné výdaje na zdravotnictví \$ PPP/1 obyv.	Index ČR = 100
Česká republika	2 108	100	1 769	100
Polsko	1 394	66	1 006	57
Maďarsko	1 511	72	1 053	60
Slovensko	2 084	99	1 369	77
Portugalsko ¹⁾	2 508	119	1 633	92
Španělsko	3 067	145	2 259	128
Itálie	3 137	149	2 443	138
Finsko	3 226	153	2 410	136
Spojené království	3 487	165	2 935	166
Island	3 538	168	2 901	164
Švédsko	3 722	177	3 033	171
Irsko	3 781	179	2 836	160
Belgie	3 946	187	2 964	168
Francie	3 978	189	3 100	175
Německo	4 218	200	3 242	183
Rakousko	4 289	203	3 331	188
Dánsko	4 348	206	3 698	209
Lucembursko	4 808	228	4 040	228
Nizozemsko	4 914	233	.	x
Švýcarsko	5 144	244	3 072	174
Norsko	5 352	254	4 501	254
USA	7 960	378	3 795	215

¹⁾ Údaj za 2008

\$ PPP: Teoretická jednotka pro přepočet dle kupní síly a cenové hladiny v dané zemi

Zdroj: OECD Health Data, červen 2011